

HRAVÁ LITERATÚRA

8

METODICKÁ PRÍRUČKA

VYSVETLIVKY PIKTOGRAMOV:



samostatná úloha



skupinová úloha



domáca úloha



tvorivá úloha



doplňujúca úloha



úloha vyžadujúca si pomoc učiteľa



práca s internetom



Opakovanie učiva zo 7. ročníka

OBSAH:

poézia a báseň, populárna pieseň, evergreen, ľudová pieseň, vonkajšia kompozícia – nadpis, verš, strofa, verš ako metrická jednotka, refrén, združený, striedavý a obkročný rým, zdobnenina, prirovnanie, divadelná hra, rozhlasová rozprávka, scenár, scenárista, dramaturg, režisér, herec, hudobný skladateľ, dialóg a monológ, audiálne umenie, dramatisácia, dobrodružná literatúra, vnútorná kompozícia – úvod, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, rozuzlenie, western, robinsonáda, detektívka, fantasy literatúra

CIEL:

Upevniť si poznatky zo 7. ročníka.

ŽIAK VIE:

- charakterizovať western, anekdotu, rozhlasovú hru, robinsonádu, fantasy literatúru,
- rozlíšiť a pomenovať formu diela,
- rozlíšiť literárne druhy a zaradiť do nich konkrétne diela,
- vyhľadať a pomenovať umelecké jazykové prostriedky v diele,
- priradiť k dielam autorov a hlavné postavy,
- vyhľadať rým v poetickom diele, určiť jeho schému a pomenovať ho,
- rozlíšiť voľný a sylabický verš,
- vymenovať časti vnútornej a vonkajšej kompozície diela.

PRÁCA S ÚLOHAMÍ:

1

Odpoveď:

d, a

Žiak pozná diela a ich autorov, vie identifikovať nesprávnu možnosť.



2

Odpoveď:

anekdota, western, rozhlasová hra, robinsonáda

Učiteľ začne úlohu zopakovaním najdôležitejších literárnych žánrov zo 7. ročníka. Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o jednotlivých literárnych žánroch.

Žiak vie vysvetliť pojmy dobrodružná literatúra, anekdota a rozhlasová hra.



3

Odpoveď:

bludný koráb – epiteton, láska je strašne bohatá – personifikácia, voda bola ako lad – prirovnanie, hudbou celý byt naplniaš – metafora

Úlohu začne učiteľ krátkym zopakovaním definícií básnických prostriedkov. Úlohou žiakov je pomenovať jednotlivé umelecké prostriedky vybrané z literárnych diel. Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o umeleckých prostriedkoch.

Žiak vie rozlíšiť trópy – metaforu, personifikáciu, prirovnanie a epiteton.



4

Odpoveď:

Synovia Veľkej medvedice – Harka, O medailách a pomaranči – Anetka, Ostrov belasých delfínov – Karana, Na ten obraz nikdy nezabudnem – Challenger

Žiak vie priradiť hlavnú postavu k literárnemu dielu.



5

Odpoveď:

áno, áno, nie, nie, áno

Žiak vie posúdiť správnosť tvrdení.



6

Odpoveď:

vonkajšia kompozícia básne – nadpis, verše, strofy; vnútorná kompozícia poviedky – úvod, zápleтка, vrchol, obrat, rozuzlenie

Učiteľ začne úlohu krátkym rozhovorom o vnútornej a vonkajšej kompozícii literárneho diela. Úlohou žiakov je rozdeliť jednotlivé časti kompozície do dvoch stĺpcov. Úloha je zameraná na zopakovanie vedomostí o vnútornej a vonkajšej kompozícii diela.

Žiak vie vymenovať časti vnútornej a vonkajšej kompozície diela.



7

Odpoveď:

syabický verš je založený na pravidelnom počte slabík, voľný verš nemá pravidelný rým a rytmus, má rôznu dĺžku

Na začiatku úlohy zopakuje učiteľ so žiakmi ich vedomosti o verši, rýme a strofe. Ich pozornosť upriami na verš. Žiaci môžu hovoriť svoje nadobudnuté poznatky. Úloha je zameraná na zopakovanie a upevnenie vedomostí o veršoch.

Žiak vie uviesť rozdiely medzi voľným a sylabickým veršom.



8

Odpoveď:

Sokoliar Tomáš, Mauglí

Žiak vie podľa charakteristiky uviesť meno literárnej postavy.



9

Odpoveď:

lyrika – Čím to je, Bratislavským bratom
epika – Z teplého hniezda, Sivé vlčá
dráma – Starec a počítačový chlapec

Učiteľ so žiakmi zopakuje ich nadobudnuté poznatky o jednotlivých literárnych druhoch. Žiaci definujú lyriku, epiku a drámu. Žiaci môžu o úlohe diskutovať. Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o literárnych druhoch.

Žiak vie vytvoriť a vysvetliť definíciu literárnych druhov, vie k nim zaradiť prečítané diela.

**10**

Odpoveď:

vtáčik – máčik, hreje – nedozreje, združený rým
zdrobneniny: vtáčik, máčik
zo 4 veršov

Žiak vie vyhľadať rým v básni a pomenovať ho, vie vyhľadať uvedené trópy.



Lúboštná poézia

OBSAH:

ľudová a pololudová pieseň, lyrická báseň, lyrický hrdina, symbol, metonymia, básnická otázka, ponáška na ľudovú pieseň, romantizmus, sylabický veršový systém, voľný verš, lúboštná lyrika

CIEL:

ŽIAK VIE:

- definovať pojmy lyrika a lyrický hrdina,
- v texte lyrickej básne určiť metonymiu, básnickú otázku a iné umelecké prostriedky,
- sformulovať hlavnú myšlienku lyrickej básne,
- rozlišovať ľudovú a pololudovú pieseň,
- porovnať lyrickú báseň s textom ľudovej alebo populárnej piesne a určiť ich spoločné znaky,
- verbálne vyjadriť vlastný zážitok a podporiť ho príkladmi z textu,
- pri interpretácii správne používať literárne pojmy,
- charakterizovať romantizmus ako umelecký smer a vymenovať jeho predstaviteľov z národných literatúr.

PRÁCA S ÚLOHAMÍ:

Červené jablčko; Láska, bože, láska

**1**

Odpoveď:

Červené jablčko; Láska, bože, láska

Učiteľ najprv so žiakmi vedie krátku diskusiu o ľudových piesňach. Žiaci môžu hovoriť svoje názory, postrehy. Úlohou žiakov je ku téme napísať správny názov piesne. Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť.

Žiak vie sformulovať tému lyrickej piesne.

2

Odpoveď:

Zdrobnenina je slovo s kladným citovým zafarbením, ktoré sa tvorí príponou.
Červené jablčko – jablčko, oblôčik
Láska, bože, láska – panenka

Úlohu začne učiteľ krátkym zopakovaním vedomostí o umeleckých prostriedkoch. Väčšiu pozornosť venuje zdrobnenine. Žiaci hovoria definície. Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o umeleckých prostriedkoch.

Žiak vie v texte básne vysvetliť, vyhľadať a určiť jazykové prostriedky zdrobnenina a prirôvanie.

**3**

Odpoveď:

A) refrén
B) A ja ťa, môj milý, veľmi milujem, ja ti to jablčko z lásky darujem.
C) [::]

Úlohu začne učiteľ krátkym rozhovorom o básni a refréne. Úlohou žiakov je vyhľadať v básni refrén. Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o refréne.

Žiak vie definovať refrén, vie ho vyhľadať v texte básne alebo piesne.

**4**

Odpoveď:

berú – nesejú, dosti – prsty, rodila – zlomila, nerodí – chodí; združený rým – aabb

Učiteľ začne úlohu krátkym rozhovorom o básni a rýme. Žiaci môžu hovoriť definície a schémy rýmov. Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o rýme.

Žiak vie vyhľadať rým v texte piesne, vie graficky zaznačiť a pomenovať združený rým.



Sivé oči, sivé, jako tá mrákava

1

Odpoveď:

Autor piesne nie je známy, ale text je zapísaný v spevníku Amor diktoval, lásku spisoval.

Úlohu začne učiteľ krátkym rozhovorom so žiakmi o lyrickej poézii a jej rozdelení na ľudovú, umelú a pololudovú. Úlohou žiakov je zistiť, prečo je pieseň pololudová. Môžu hovoriť svoje názory a postrehy. Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o lyrickej poézii.

Žiak vie vysvetliť pojem pololudová pieseň.

**2**

Odpoveď:

a, e

Úloha je zameraná na porozumenie textu a čitateľskú gramotnosť. Učiteľ by mal žiakov upozorniť najmä na vyhľadávanie správnych tvrdení, nie nesprávnych.



3

Odpoveď:

mrákava, vyplakala, kvóli, bolí, čosi, nosí; aabb

Úlohu začne učiteľ krátkym zopakovaním vedomostí o rýme. Úlohou žiakov je doplniť slová do básne tak, aby slová vytvorili rým a zároveň verše mali význam. V druhej časti úlohy napíšu schému rýmu, ktorý vytvorili.

Žiak vie graficky zaznačiť a pomenovať rým.

**4**

Odpoveď:

zdrobnenina, personifikácia, prirovnanie, epiteton

Žiak vie pomenovať trópy z básne.



Pieseň piesní

1

Odpoveď:

d, c**2**

Odpoveď:

krížalka – kúsok jablka, myrha – voňavá živica, purpur – sýtočervená farba s fialovým odtieňom

Učiteľ začne úlohu krátkym rozhovorom so žiakmi o slovách, ktorým nerozumeli alebo im boli neznáme. Následne žiaci môžu priradiť k slovám správny význam. Význam slov môžu vyhľadať aj v slovníkoch.

Žiak vie vyhľadať význam cudzích slov v slovníkoch.

**3**

Odpoveď:

2 strofy, Šalamún, Sulamit

Úlohu začne učiteľ krátkym zopakovaním vedomostí o lyrickom hrdinovi. Žiaci hovoria svoje názory a postrehy o lyrickom hrdinovi v piesni. Úlohou žiakov je vyhľadať v texte piesne lyrických hrdinov. Úloha je zameraná na čítanie s porozumením i na upevnenie vedomostí z teórie literatúry.

Žiak vie určiť v texte básne a piesne lyrického hrdinu.

**4**

Odpoveď:

**prirovnanie: pery sťa purpurový pásik, líca staby krížalky granátového jablka, pery sťa lalie
epiteton: dcéry jeruzalemské, rýdze zlato, vonné byliny**

Učiteľ na začiatku zopakuje so žiakmi vedomosti o prirovnaniach a epitetách. Žiaci môžu vyhľadať v texte umelecké prostriedky a pomenovať ich. Úlohou žiakov je zadeliť uvedené prirovnania a epitetá do tabuľky. Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o umeleckých prostriedkoch.

Žiak vie rozdeliť trópy na prirovnania a epitetá.

**5**

Odpoveď:

priateľka moja, môj milý

Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť. Úlohou žiakov je vyhľadať v texte oslovenia lyrických hrdinov. Druhá časť úlohy je kreatívna. Žiaci majú vymyslieť oslovenie pre niekoho, komu chcú vyznať lásku.

Žiak vie vyhľadať v texte dôležité informácie.

**6**

Odpoveď:

	Sulamit	Šalamún
oči	sťa holubice za tvojím závojom	sťa holúbätá nad bystrinami vôd
pery	sťa purpurový pásik	sťa lalie
líca	sťa by krížalky granátového jablka	sťa hriadky balzamu, na ktorých pučia vonné byliny
ústa	plné pôvabu	presladké

Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť. Úlohou žiakov je vyhľadať v texte prirovnania, ktorými sú opísané postavy piesne.

Žiak vie vyhľadať v texte dôležité informácie.



Slávy dcéra

1

Odpoveď:

A) Ján Kollár, B) Lubomír Feldek, C) Sála; Labe, Rén, Vltava; Dunaj; Léthe; Acheron

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením. Úlohou žiakov je odpovedať na položené otázky. Odpovede môžu vyhľadať v úvodnom texte. Jednotlivé spevy básnickej skladby môžu žiaci vyhľadať na internete. Je vhodná aj spolupráca s učiteľom.

Žiak vie uviesť meno autora diela, vie vymenovať spevy básnickej skladby.

**2**

Odpoveď:

šperky, kadidlá, vôdky, hlave; obkročný rým – abba

Úloha je zameraná na prácu s textom a upevnenie vedomostí o rýme. Úlohou žiakov je doplniť do prázdnych políčok chýbajúce slová básne. Následne žiaci vyhľadajú v básni rým a určia jeho schému.

Žiak vie doplniť slová do textu básne, vie určiť a pomenovať rým básne.

**3**

Odpoveď:

a, b, d

Úloha je zameraná na porozumenie textu a čitateľskú gramotnosť. Učiteľ by mal žiakov upozorniť najmä na vyhľadávanie správnych tvrdení, nie nesprávnych.

Žiak vie posúdiť správnosť tvrdení.



4

Odpoveď:

tichý, krátky, plný, prenikavý, sladký

Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť. Úlohou žiakov je vyhľadať v texte verše, v ktorých autor opísal zvuk srdca a následne vybrať iba správne prívlastky.

Žiak vie vyhľadať v texte dôležité informácie.

**5**

Odpoveď:

Láska k žene a k vlasti.

Úloha je zameraná na rozvoj čitateľskej gramotnosti.

Žiak vie sformulovať tému, vie verbálne vyjadriť vlastný zážitok a podporiť ho príkladmi z textu.

**6**

Odpoveď:

metafora – ruky samej prírody = činnosť prírody, epiteton – zlaté šperky = drahé, honosné šperky, personifikácia – sluch aj duša chváli = spev, ktorý je príjemný pre uši aj dušu

Žiak vie v texte vyhľadať trópy – metaforu, personifikáciu a epiteton.



Rozlúčenie

1

Odpoveď:

Tajnička: LUDOVÍT ŠTÚR**Uhrovec, Modra, 1815 – 1856, Evanjelické lýceum, 1843 Hlboké**

Žiaci najprv zistia vylúštením osemsmerniky meno autora básne. Druhú časť úlohy začne učiteľ krátkym zopakovaním vedomostí žiakov o živote autora. Žiaci môžu hovoriť svoje poznatky a diskutovať o autorovi. Následne doplnia chýbajúce informácie zo života autora.

**2**

Odpoveď:

radšej sa zriekne všetkých svetských slastí, nikdy, však, nikdy, nikdy svojej vlasti;**Tatra je naša mať, my pri nej v búrkach budeme verne stáť!**

Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť. Úlohou žiakov je vyhľadať v texte básne verše, v ktorých sa autor vyznáva zo svojho vlastenectva.

Žiak vie verbálne vyjadriť vlastný zážitok a podporiť ho príkladmi z textu, vie vyhľadať konkrétne verše

**3**

Odpoveď:

Symbol je umelecký jazykový prostriedok, vzniká na základe zaužívaného označenia – konkrétny predmet vyjadrujúci abstraktný pojem; Tatra; epiteton, prirovnanie

Úlohu začne učiteľ krátkym zopakovaním vedomostí o symbole a umeleckých prostriedkoch použitých v texte básne. Žiaci si môžu pomôcť aj definíciou o symbole uvedenou v učebnici. Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí i prácu s textom.

Žiak vie v texte lyrickej básne vyhľadať symbol, vie pomenovať iné trópy.

**4**

Odpoveď:

drahá; mládenec, druh

Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť. Úlohou žiakov je vyhľadať v texte oslovenia lyrických hrdinov, ktorí sa spomínajú v básni.

Žiak vie vyhľadať dôležité informácie v texte.

**5**

Odpoveď:

4 strofy, 6 veršov v každej strofe, 1841 rok uverejnenia básne

Učiteľ začne úlohu krátkym rozhovorom o kompozícii básne, o roku jej vydania a jazyku, akým je napísaná. Učiteľ upriami pozornosť žiakov na vonkajšiu kompozíciu básne. Žiaci si všímajú najmä strofy a verše. Následne priradia k jednotlivým číslam počet strof, počet veršov v každej strofe a rok uverejnenia básne.

Žiak vie priradiť číselné údaje k ich vysvetleniam.



Marína

1

Odpoveď:

b, Mária Pišlová, Andrej Braxatoris

Úlohu začne učiteľ krátkym zopakovaním vedomostí žiakov o básni a jej autorovi. Úlohou žiakov je vybrať len jednu správnu odpoveď zo štyroch možností a uviesť vlastné meno autora a jeho milovanej. Informácie môžu žiaci vyhľadať aj na internete.

Žiak vie charakterizovať básnickú skladbu, vie pomenovať lyrického hrdinu.

**2**

Odpoveď:

Ja sladké túžby, túžby po krásе/ spievam peknotou nadšený, / a v tomto duše mojej ohlase/ svet môj je celý zavrený

Úloha je zameraná na prácu s textom. Úlohou žiakov je zoradiť verše básne tak, ako nasledujú po sebe v básni. Žiaci si môžu pomáhať učebnicou.



3

Odpoveď:

básnická otázka, rečnícka otázka, napr. A čo je mladost?

Učiteľ začne úlohu zopakovaním vedomostí o básnickej otázke. Úlohou žiakov je doplniť do poučky chýbajúce slová a vyhľadať v texte básnickú otázku. Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o básnickej otázke.

Žiak vie v texte lyrickej básne vyhľadať básnickú otázku.



4

Odpoveď:

napr. epiteton – sladké túžby, anafora – možno mi...možno mi, metafora – z výsosti Tatier ona mi svieti, priróvnanie – my sme ako tie drahé kamene

Učiteľ zopakuje so žiakmi základné definície umeleckých prostriedkov. Úlohou žiakov je vyhľadať v texte umelecké prostriedky. Úloha je zameraná na zopakovanie a vyhľadávanie umeleckých prostriedkov v básni.

Žiak vie v texte básne vyhľadať a vysvetliť zadané trópy.



5

Odpoveď:

túžba živá po kráse, hlas nebeský, nepokoj duší svätý, kvetín lásky rajská záhrada, anjel v prachu zaviaty

Žiak vie vyhľadať správne odpovede v texte.



6

Odpoveď:

1. sladké, 2. Tatier, 3. kvety, 4. Slovensko, 5. vlast, 6. chladnej
Tajnička: DETVAN

Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť. Odpovede na jednotlivé otázky sa nachádzajú v texte básne.

Žiak vie nájsť odpovede na otázky v texte.



Moja pieseň

1

Odpoveď:

Anička, Janíček; pávy

Učiteľ začne úlohu diskusiou o postavách básne. Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť. Úlohou žiakov je zistiť mená postáv. V druhej časti úlohy musia žiaci zistiť, o ktoré zvieratá sa starala jedna z postáv.



2

Odpoveď:

x x ✓ ✓ x

Úloha je zameraná na porozumenie textu a čitateľskú gramotnosť. Žiaci môžu úlohu riešiť v spolupráci s učiteľom alebo samostatne. Učiteľ by mal žiakov upozorniť najmä na správne označenie správnych a nesprávnych tvrdení.

Žiak vie na základe prečítaného posúdiť správnosť alebo nesprávnosť tvrdení o básni.



3

Odpoveď:

metafora – líčka, ten raj tichý; epizeuxa – tvrdo, tvrdo; priróvnanie – tvrdo ako skala; personifikácia – by nemohol mesiac hľadiť; epiteton – jasné hviezdičky; zdobnenina – holubička

Žiak vie priradiť vybrané umelecké prostriedky k ich pomenovaniám.



4

Odpoveď:

believal – nebelie, kolembal – nekníše, stalo – nestalo, boli – už ich nie je

Úlohu začne učiteľ zopakovaním vedomostí žiakov o antonymách. Úloha je zameraná na prácu s textom.



5

Odpoveď:

a, c

Úloha je zameraná na prácu s textom básne a na teóriu o literárnej forme.

Žiak vie z možností správne vybrať tému a verš básne.



Slávik a ruža

1

Odpoveď:

a, d



2

Odpoveď:

v sade; jar; drieme, kolíše sa

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením a čitateľskú gramotnosť. Úlohou žiakov je vyhľadať v texte básne odpovede na otázky.

Žiak vie vyhľadať v texte dôležité informácie.



3

Odpoveď:

Verš je jeden riadok básne, základná jednotka básnického rytmu. 8 veršov; 1 strofa

Žiak vie vysvetliť pojmy verš, strofa, rým, rytmus v súvislosti s umeleckou rečou viazanou. Vie vyhľadať verš, strofu v básni.

**4**

Odpoveď:

a, d

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením. Úlohou žiakov je vybrať vždy len jednu správnu odpoveď zo štyroch možností. Správne odpovede môžu žiaci vyhľadať v doplňujúcich textoch pred básňou a za básňou.

Žiak vie pri interpretácii správne používať literárne pojmy.

**5**

Odpoveď:

Tajnička: SERGEJEVIČ

Žiak vie vyriešiť osemsmernku.



Povedal by som

1

Odpoveď:

autor; Alexander Petrovič

Učiteľ začne úlohu krátkym zopakovaním vedomostí o lyrickom hrdinovi. Následne môže so žiakmi zopakovať aj vedomosti o autorovi a jeho tvorbe. Úlohou žiakov je zistiť lyrického hrdinu básne a vlastné meno autora básne.

**2**

Odpoveď:

áno, nie, áno, áno, nie

Úlohu začne učiteľ krátkym rozhovorom o obsahu básne. Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť. Úlohou žiakov je potvrdiť správnosť alebo nesprávnosť tvrdení.

Žiak vie posúdiť správnosť tvrdení.

**3**

Odpoveď:

Lúboštná lyrika; subjektívne = osobné, podmienené osobnými pocitmi, skúsenosťami

Úlohu začneme krátkym rozhovorom so žiakmi o lúboštnej lyrike. Žiaci môžu hovoriť definície, svoje názory, diskutovať o lúboštnej lyrike. Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o lúboštnej lyrike.

Žiak vie definovať lúboštnú lyriku, vie vyhľadať a vysvetliť cudzie slovo.

**4**

Odpoveď:

téma - a, hlavná myšlienka - e

Úlohou žiakov je vybrať zo šiestich možností tému a hlavnú myšlienku básne.

Žiak vie sformulovať tému a hlavnú myšlienku lyrickej básne.

**5**

Odpoveď:

povedal by som – 1. osoba, jednotné číslo, prítomný čas, podmieňovací spôsob, dokonavý vid

Úloha je prepojená so slovenským jazykom. Úlohou žiakov je uviesť gramatické kategórie slovesa povedal by som. Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o slovesách.

Žiak vie uviesť gramatické kategórie slovesa.



Lúboštná pieseň

1

Odpoveď:

Rainer Maria Rilke; mág senzibility, básnik smrti

V prvej časti úlohy musia žiaci zostaviť zo slabík meno autora. V druhej časti vyhľadajú jeho prezývku v úvodnom texte básne. Úloha je zameraná na čítanie s porozumením.

Žiak vie uviesť meno autora básne.

**2**

Odpoveď:

tiché miesto – epiteton, Na akom nástroji sme strunou napätou? – básnická otázka, sláčik – zdobnenina, spája nás jak pohyb sláčika – prirovnanie, kde počuť iba tvoje hlčky a ich chvenie – metafora

Žiak vie priradiť umelecké jazykové prostriedky k ich pomenovaniu.



3

Odpoveď:

struny, sláčik; gitara, bendžo, balalajka, mandolína, citara, harfa, husle, viola...

Učiteľ začne úlohu rozhovorom so žiakmi o obsahu básne. Pozornosť žiakov upriami na verš, kde sa spomínajú strunové nástroje. Úlohou žiakov je vypísať päť strunových nástrojov, ktoré poznajú. V prípade potreby si môžu pomáhať encyklopédiami alebo čerpať vedomosti z internetu.



4

Odpoveď:

a, d

Úloha je zameraná na porozumenie textu a čitateľskú gramotnosť. Učiteľ by mal žiakov upozorniť najmä na vyhľadávanie správnych tvrdení, nie nesprávnych.

Žiak vie posúdiť správnosť tvrdení.



5

Odpoveď:

b; Lež všetko, čo sa nás dvoch týka; čo v jeden tón dve struny zladí presne

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením. Úlohou žiakov je vyhľadať v texte básne prívlastok, ktorý dáva piesni autor, a verš, v ktorom sa vyskytuje číslo dva. V prvej časti úlohy majú žiaci na výber zo štyroch možností, ale len jedna odpoveď je správna. V druhej časti vypíšu verš z básne.

Žiak vie vyhľadať v texte dôležité informácie.



Dievča v rozkvet

1

Odpoveď:

Ján Smrek; Cválajúce dni, Božské uzly, Studňa, Iba oči, Hostina

Úlohu začne učiteľ krátkym rozhovorom so žiakmi o autorovi a jeho tvorbe. Žiaci hovoria svoje poznatky a vedomosti z minulých ročníkov. Úlohou žiakov je vyfarbiť len tie políčka, ktoré uvádzajú dielo patriace autorovi básne.



2

Odpoveď:

b, a



3

Odpoveď:

zúbky dravčie, elektrické vlny, biele sopky, živé jaro; dravčie – páví, biele – pekný, elektrické – pekný, živé – pekný

Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o básnickom prívlastku. Zároveň sa zameriava aj na prácu s textom. Žiaci musia vyhľadať v texte epitetá, aby mohli následne pospájať dvojice slov, ktoré vytvárajú básnické prívlastky.

Žiak vie vysvetliť obraznú podstatu epiteta, vie ho odlíšiť od gramatického prívlastku, vie určiť vzor prídavného mena.



4

Odpoveď:

štlhlosť, živosť, pôvabnosť

Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť. Úlohou žiakov je vybrať len tie vlastnosti, ktorými autor opisuje dievčinu v básni.

Žiak vie vybrať správne charakteristiky lyrického hrdinu.



5

Odpoveď:

hľadať to, chrániť, baliť do hodvábu, rozkošnú vraviť poviedku, brávať so sebou, pripínať si to k hrudi, spáliť to radšej

Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť.

Žiak vie vyhľadať v texte básne činnosti autora.



6

Odpoveď:

A) rôzna, lyrická, umelá, poézia; B) lúbostná lyrika

Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o literárnych pojmoch. Úlohou žiakov je vybrať vždy len jednu možnosť z dvoch uvedených.

Žiak vie vybrať správnu možnosť, vie identifikovať druh lyrickej básne.



A napokon láska

1

Odpoveď:

láska k žene, láska k dieťaťu, láska k živému

Autor vyvyšuje lásku Božiu.

Ďakovať za to, že je, čím sú hviezdy lodí, najjasnejšia medzi hviezdami.

Úlohu začne učiteľ zopakovaním obsahu básne. Úloha je zameraná na čítanie s porozumením. Úlohou žiakov je vyhľadať správne odpovede na otázky v texte básne.

Žiak vie vyhľadať dôležité informácie v texte.



2

Odpoveď:

celý život, od narodenia po smrť



3

Odpoveď:

láska, ktorá sedí pri kolíske – materinská; láska, ktorá kľučí na hrobe – nehynúca; láska, ktorá odovzdane visí na kríži – Božia

Úloha je zameraná na prácu s textom. V úlohe sú uvedené tri typy lásky vybrané z textu básne. Úlohou žiakov je správne pomenovať tieto lásky.

Žiak vie spojiť časti textu, ktoré patria k sebe.



4

Odpoveď:

literárny druh – lyrika, forma – poézia, téma – láska, hlavná myšlienka – láska má mnoho podôb

Učiteľ zopakuje so žiakmi vedomosti o literárnych druhoch, žánroch a formách. Žiaci hovoria definície druhov, žánrov i foriem. Úlohou žiakov je zaradiť básne k literárnemu druhu a forme, sformulovať aj tému a hlavnú myšlienku básne.

Žiak vie určiť formu, literárny druh, tému a ideu prečítaného diela.



5

Odpoveď:

k žene – zaplatené, rodí – lodi, hrobe – nádobe, hviezdami – neznámym; c, a

Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o rýmoch aj na prácu s textom. V prvej časti úlohy musia žiaci doplniť do tabuľky chýbajúce slová z básne. V druhej časti úlohy vyberú žiaci vždy zo štyroch možností len jednu správnu.

Žiak vie určiť rým básne a jeho schému.



Starý album

1

Odpoveď:

Ludia žili krátko.



2

Odpoveď:

a, d

Úloha je zameraná na porozumenie textu a čitateľskú gramotnosť. Učiteľ žiakov upozorní na vyhľadávanie nesprávnych tvrdení, nie správnych.

Žiak vie posúdiť správnosť tvrdení.



3

Odpoveď:

bôle – bolesti, cmíter – cintorín, huncút – šibal

Učiteľ hneď na začiatku upozorní žiakov, aby si pripravili tri farebné pastelky. Úlohou žiakov je vyfarbiť dvojice rámečkov, ktoré majú rovnaký význam. K zastaranému slovu z básne musia priradiť slovo, ktoré ho vysvetľuje.



4

Odpoveď:

téma – a, hlavná myšlienka – d

Úlohou žiakov je vybrať zo šiestich možností tému a hlavnú myšlienku básne. Úloha je zameraná na porozumenie textu.

Žiak vie sformulovať tému a hlavnú myšlienku lyrickej básne.



5

Odpoveď:

**Dialóg je rozhovor dvoch alebo viacerých postáv.
vnuk, dedo; stará mať**

Žiak vie vysvetliť pojem monológ, dialóg a svoje vysvetlenie vie zdôvodniť pomocou príkladov z literárnych ukážok.



➔ Opakovanie - test

Odpovede:

1. a
2. a
3. a
4. b
5. c
6. c
7. d
8. a
9. b
10. b
11. a, b, d

Doplňujúce úlohy:

1. Dramatizácia básne Starý album

Na základe rozhovoru starého otca a vnuka vytvorte dialógy, zadeľte si úlohy, zaobstarajte si album a fotografie a zdramatizujte básne Starý album od Vojtecha Miháľika.

2. Tvorivé písanie

Napiš krátku lúboštnú básneň.



3. Kresba dievčata v rozkvet

Nakreslite dievča v rozkvet podľa opisu, aký uvádza vo svojej básni Ján Smrek.

4. Ilustrácia k básni

Vytvor ilustráciu k básni Rozlúčenie.



Prírodná poézia; Modlitba; Epická poézia

OBSAH:

prírodná lyrika, modlitba, epická báseň, lyrickoepická skladba, kolektívny hrdina

CIEL:

ŽIAK VIE:

- definovať pojmy prírodná lyrika, modlitba, epická báseň, lyrickoepická skladba, kolektívny hrdina,
- vyhľadať v básni epické a lyrické znaky,
- určiť hlavné a vedľajšie postavy v epickom diele,
- pomenovať druh básne podľa obsahu.

PRÁCA S ÚLOHAMÍ:

Pozdrav

1

Odpoveď:

1. bože, 2. piesní, 3. romantizmus, 4. lyrika
Tajnička: ŽENA

Úloha je zameraná na opakovanie teórie literatúry a prebraných diel.

Žiak vie využiť nadobudnuté poznatky z teórie literatúry na vylúštenie tajničky.

2

Odpoveď:

a – horská riava, b – jatrivé rany, c – povola

Úloha je zameraná na rozvoj slovnej zásoby a na čítanie s porozumením.

Žiak rozumie vybraným slovám a vie k nim v texte vyhľadať synonymá.



3

Odpoveď:

napr. – mŕtvie bôľ, zrak sa čistí, tlak voľneje, oživnú nádeje

Úloha je na čitateľskú gramotnosť. Učiteľ môže žiakom pomôcť číslom strofy, kde sa odpoveď v básni nachádza.

Žiak vie čítať s porozumením, vie vyhľadať potrebné informácie v texte.



4

Odpoveď:

a – zlý, nedobry, planý, mizerný... b – vysoko, dovysoka, dohora... c – slabne, zmierňuje sa, ochabuje...

Úloha je zameraná na rozvoj slovnej zásoby a na čítanie s porozumením.

Žiak rozumie vybraným slovám podľa kontextu a vie k nim vytvoriť synonymá.



5

Odpoveď:

napr.

prírovnania	epiteta	metafory
čo preletí ako vzdušný vlas	mysel hravú	duch sa už zažal
tak strie sa ako dúhy pás	v bratskom cite	a duša sa už ladí k piesni

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením a na teóriu literatúry. Po vypracovaní úlohy je vhodné vysvetliť význam jednotlivých trópov.

Žiak vie vyhľadať trópy v texte a zatriediť ich do tabuľky.



Vyznanie

1

Odpoveď:

a – kolotať, b – dôvera, c – ohromný, d – kosodrevina, e – neha

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením a na rozvoj slovnej zásoby.

Žiak rozumie vybraným slovám a vie ich v texte vyhľadať.



2

Odpoveď:

nepravda, pravda, nepravda, pravda

Pred vypracovaním učiteľ so žiakmi zopakuje druhy veršov a rýmov. Úloha je zameraná na teóriu literatúry a na čítanie s porozumením.

Žiak vie posúdiť pravdivosť tvrdení.



3

Odpoveď:

napr. epiteton – teplú dlaň, personifikácia – jar prebúdzajú sa, metafora – Boh varí elixír života, zdrobnenina – X, priróvanie – plachá ako laň, básnická otázka – Kam pôjdem?

Úloha je zameraná na teóriu literatúry a čitateľskú gramotnosť. Pred jej vypracovaním je vhodné zopakovať druhy trópop a uviesť príklady.

Žiak vie vyhľadať v texte trópy a zaradiť ich.



4

Odpoveď:

d

Úloha je na čitateľskú gramotnosť.

Žiak vie vyvodíť ideu básne, vie posúdiť pravdivosť tvrdení a vybrať správnu odpoveď.



5

Odpoveď:

na hory svieti slnko, hory sú ožiarené slnkom; na jar všetko oživa, všetko sa prebúdzajú k životu (elixír – povzbudzujúci nápoj)

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením. Pred vypracovaním úlohy je potrebné vysvetliť slovo elixír.

Žiak rozumie a vie vysvetliť význam trópop.



Modlitba Pána

1

Odpoveď:

b, c

Úloha je zameraná na teóriu literatúry a na čítanie s porozumením.

Žiak vie určiť tému modlitby a určiť jej formu. Vie vybrať správnu odpoveď.



2

Odpoveď:

a – chlieb náš každodenný daj nám dnes, b – ale zbav nás zlého, c – príď kráľovstvo tvoje

Úloha je na čitateľskú gramotnosť, na prácu s textom.

Žiak rozumie prečítanému textu, vie v ňom vyhľadať potrebné informácie.



K anjelovi strážcovi

1

Odpoveď:

amen; Bohom; dakujú; Bohu, Ježišovi, Márii, anjelovi strážcovi

Úloha je zameraná na teóriu literatúry.

Žiak vie doplniť slová do definícií modlitby.



2

Odpoveď:

nebo, strážca, milý, spasený; slovo lúbi píšeme s „i“, keď je to sloveso alebo prídavné meno, množné číslo, vzor pekný

Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť a na rozvoj slovnej zásoby. Učiteľ upozorní žiakov, že v slove „lúby“ nie je chyba.

Žiak rozumie slovám a vie k nim nájsť synonymá v texte.



Exupéryho modlitba

1

Odpoveď:

b, d, e



2

Odpoveď:

samostatná úloha (nenáhliť sa, nenaháňať sa za ničím, žiť prítomnú chvíľu...)

Obe úlohy sú zamerané na čítanie s porozumením, prácu s textom.

Žiak rozumie prečítanému textu, vie vyhľadať informácie, vie vysvetliť význam vety.



Rozhovor v parku so strážnym anjelom

1

Odpoveď:

Božie klbká nepokoja – metafora – deti; radosť káže – personifikácia – sú veselé, šantia; už ti krídla oťaželi – metafora – si unavený

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením a na teóriu literatúry.

Žiak vie pomenovať trópy a vie ich vysvetliť.



2

Odpoveď:

áno		nie
✓	Modlitba má básnickú formu.	
	Modlitba je vystavaná na monológu.	✓
✓	Autor použil voľný verš.	

Úloha je zameraná na zopakovanie teórie literatúry.

Žiak vie posúdiť pravdivosť tvrdení o forme diela.

Modlitba za starkú

1

Odpoveď:

a, b

2

Odpoveď:

nedeliť sa – sloveso – nerozdeľovať; nedela – podstatné meno – deň v týždni

Obe úlohy sú na prácu s textom, na jeho porozumenie.

Žiak vie vyhľadať informácie v texte, vie vysvetliť význam slov.

Mor ho!

1

Odpoveď:

c

2

Odpoveď:

lyrickoepická, združený, sylabickým, 13, skupina junákov

Obe úlohy sú zamerané na teóriu literatúry. Po ich vypracovaní žiaci zreprodujú prečítaný text, keďže nasledujúce úlohy sú na čítanie s porozumením.

Žiak vie vybrať správnu odpoveď na otázky o forme a téme diela.



3

Odpoveď:

vo dne, v noci na stole dar boží ho čaká – pohostinnosť; oni čelom nebijú, do nôh nepadajú – hrdosť; Slovän na svojom seje, i žne len na svojom – umiernenosť; pána mať je nepravosť a väčšia byť pánom – sloboda a rovnoprávnosť; kdeže sú? My stojíme, ale oni padli – nezlomnosť; to je zem naša, daná Slovänom od Boha – nábožnosť; máme pri vernej práci voždy svoj kus chleba – pracovitosť

4

Odpoveď:

a – áno, b – nie, c – áno, d – nie, e – áno, f – nie, g – nie

Úlohy č. 3 a 4 sú na čítanie s porozumením, čitateľskú gramotnosť.

Žiak vie vyvodit charakteristické vlastnosti hlavného hrdinu na základe prečítaných veršov, vie posúdiť pravdivosť tvrdení o téme diela.

5

Odpoveď:

**junáci – statoční, verní, odvážni, nebojácni, hrdí, vysokí, mocní, blondaví...
cár – pyšný, namyslený, podlý, zbabelý, slabošský, dobyvačný...**

Úloha je zameraná na porozumenie textu.

Žiak vie charakterizovať hrdinov vlastnými prívlastkami.

6

Odpoveď:

**cháp, žiadal, sa páčia, utešuje
kučery, trúbky, mládež**

Úloha je zameraná na porozumenie textu a na rozvoj slovnej zásoby.

Žiak pozná význam slov a vie k nim vybrať a vylúčiť synonymá.

7

Odpoveď:

napríklad: prirovnanie – rastom sú ako jedle, pevní ani skala; epiteton – pyšný cár, podlá duša; personifikácia – surmity volajú do zbroje; metafora – kolíska dávna synov slávy; symbol – Tatra, Dunaj

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením a na teóriu literatúry.

Žiak sa vie orientovať v texte, vie vyhľadať trópy a pomenovať ich.

8

Odpoveď:

samostatná tvorivá úloha

Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť, žiak vie zoštylizovať osnovu textu.



9

Odpoveď:

Hoj, mor ho! detvo môjho rodu, kto kradmou rukou siahne na tvoju slobodu: a čo i tam dušu dáš v tom boji divokom: Mor ty len, a voľ nebyť, ako byť otrokom.

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením.

Žiak vie vyvodíť ideu básne, vie vyhľadať verše hovoriace o nej.



Rastislav

1

Odpoveď:

Michal – byzantský cár, Rastislav – veľkomoravský panovník, Zemižizeň – panovníkov radca, Richbald – biskup



2

Odpoveď:

a – nechváli, b – prispieva, c – nechodí, d – nesúhlasí, e – pochopil, f – poslaním žiadosti

Úlohy č. 1 a 2 sú na čítanie s porozumením. Po ich vyriešení je vhodné, aby žiaci vlastnými slovami prerozprávali dej básne.

Žiak vie vymenovať a charakterizovať postavy, vie posúdiť tvrdenia o téme diela.



3

Odpoveď:

**var' – vari, síc' – síce, preds' – predsa, čajs' – čajsi
Skrátené slová majú menej slabík a tak pasujú do veršov.**

Skrátené slová majú menej slabík, a tak sa podieľajú na tvorbe rytmu básne. Úloha je zameraná na prácu s textom.

Žiak vie vyhľadať slová s apostroфом a vysvetliť funkciu apostrofu.



4

Odpoveď:

napríklad:

	prídavné mená	slovesá
Rastislav	múdry, starostlivý, spravodlivý	chápe, ochraňuje, stará sa
Biskup	krutý, netrzeplivý, nespokojný	ohovára, útočí, sťažuje sa

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením.

Žiak vie charakterizovať hlavné postavy pomocou slovies a prídavných mien.



5

Odpoveď:

a – tróne, b – domácich, rodných, blízkych, známych, c – vyriekne, d – treba

Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť a na rozvoj slovnej zásoby.

Žiak podľa kontextu rozumie významu poetizmov a vie ich nahradiť neutrálnymi slovami.



6

Odpoveď:

**a) spevný národ! Svoj chce rým, zvuk svoj slýchať, v omši, v piesni...
b) S radostnou tou blahodätou pošli, ó! tých – svetlých bratov...**

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením, prácu s textom.

Žiak rozumie textu básne, vie vyhľadať verše podľa zadania.



7

Odpoveď:



Literárny druh: epika	Forma: próza	Literárny druh: dráma	Rozprávač: neprítomný	Námet: história
Námet: vymyslená udalosť	Rým: prítomný	Verš: sylabický	Forma: poézia	Rým: neprítomný
Autor: štúrovec	Rozprávač: ja-forma	Výstavba básne: dialóg	Literárny druh: lyrika	Hrdina: kolektívny

8

Odpoveď:

b, d

Úlohy č. 7, 8 sú zamerané na teóriu literatúry.

Žiak vie vybrať pravdivé tvrdenia o forme, literárnom druhu, žánre, rozprávačovi diela.



9

Odpoveď:

Konštantín a Metod; Solún; 863; hlaholika; Cyril

Úloha je zameraná na zopakovanie vedomostí z predchádzajúcich ročníkov a z dejepisu.

Žiak vie odpovedať na otázky o dôležitých udalostiach našich dejín.



➔ Opakovanie – test

Odpovede:

1. *b*
2. *d*
3. *a, c*
4. *a*
5. *a*
6. *b*
7. *d*
8. *c*
9. *c*
10. *b*

Doplňujúce úlohy:

1. Báseň o prírode

Rozdelte sa na štyri skupiny a každej priradte jedno ročné obdobie. Vašou úlohou bude vytvoriť krátku báseň o ročnom období tak, aby sa v nej hovorilo o farbách, zvukoch a vôňach ročného obdobia.

2. Z básne próza

Vyber si hocijakú krátku epickú báseň (napr. Spadla hruška zelená) a prepracuj ju na prozaické rozprávanie. Nezapušni na dialógy – priamu reč.

3. Modlitba za deti

Diskutujte o tom, čo trápi deti po celom svete, čo im chýba a z čoho sú šťastné. Spoločne vytvorte modlitbu za všetky deti na svete.

4. Zveršovaná prestávka

Utvor krátku aspoň 4-veršovú básničku o dianí počas veľkej prestávky. Báseň musí byť epická. Snaž sa v nej využiť humor. Svoj výtvor prezentuj pred triedou.



Zo života mladých ľudí

OBSAH:

próza, lyrizovaná próza, znaky a predstavitelia lyrizovanej prózy

CIEL:

ŽIAK VIE:

- priradiť k ukážke autora,
- rozlíšiť hlavné a vedľajšie postavy,
- charakterizovať hlavné postavy,
- uviesť niektoré diela a fakty o živote spisovateľov Exupéryho a Margity Figuli,
- prerozprávať stručne obsah ukážky,
- vymenovať znaky lyrizovanej prózy a vyhľadať ich v texte,
- vyhľadať v texte trópy a pomenovať ich.

PRÁCA S ÚLOHAMÍ:

Malý princ

1

Odpoveď:

na púšti (Sahare); autor; nie; epika

Vyučovaciu hodinu začneme rozhovorom so žiakmi na tému: Ako vidia svet dospelí a ako dospievajúci? Majú rozdielne životné názory? Žiaci vyjadrujú vlastné skúsenosti. Potom pracujeme s textom Malý princ. Spoločne si prečítame ukážku z učebnice a riešime úlohy.

2

Odpoveď:

Malý princ žil na malej planétke vo vesmíre. Bol to osamelý chlapec so zlatými vlasmi, úprimný, detský, zvedavý.

Žiakom prinesieme na ukážku knihu Malý princ. Na obale je znázornená hlavná postava.

3

Odpoveď:

užitočné rastliny: redkovka, šípkový ker

neužitočné rastliny: burina, baobab

4

Odpoveď:

Malý princ prosil pilota, aby mu nakreslil ovečku. Ovečka by obhrýzala výhonky baobabov, ktoré ničili jeho planétu.



5

Odpoveď:

lenivec, vážny človek



6

Odpoveď:

Dospelí: sú veľmi zaneprázdnení; nemajú čas zaoberať sa „maličkostami“; riešia len „vážne veci“; často nevidia podstatu problému; ich fantázia je spútaná prísnou logikou.

Deti: citlivo vnímajú svet; intuitívne odhalia podstatu vecí; majú väčšiu fantáziu; vždy potrebujú všetko vysvetliť.



7

Odpoveď:

reportér, pilot, spisovateľ

Prečítame si o spisovateľovi z Galérie spisovateľov, prípadne vyhľadáme informácie na internete.



Tri gaštanové kone

1

Odpoveď:

1, 4, 2, 3, 7, 5, 6

Spoločne si nahlas prečítame text Tri gaštanové kone, prípadne si pustíme krátku filmovú ukážku.



2

Odpoveď:

Peter – chudobná sirota, má dobré srdce, je pracovitý

Magdaléna – dcéra zámožných rodičov, ktorí sa snažia nájsť pre svoje dieťa „dobrú partiu“

Maliarikovci – zámožní krčmári

Jano Zápotočný – bohatý sedliak

Úlohu riešia žiaci po prečítaní ukážky.



3

Odpoveď:

a, d



4

Odpoveď:

prečiarknuté umelecké prostriedky: túžiť celým srdcom, briezka, vrchovček, prvá a posledná

Pred riešením úlohy si zopakujeme literárnu teóriu o umeleckých prostriedkoch.



5

Odpoveď:

a – zlé časy, b – chodiť po dalekých krajoch, c – objasniť ho (niekoho)

Žiaci pracujú so slovníkmi alebo s internetom.



6

Odpoveď:

zachovávanie poetického rytmu viet, využívanie rozprávkových motívov, prítomnosť básnických trófov

Učiteľ urobí výklad o lyrizovanej próze, jej znakoch a predstaviteľoch.



Doplňujúce úlohy:

1. Referát o lyrizovanej próze

Žiaci spracujú podľa výberu referát o spisovateľoch M. Figuli, F. Švantner, D. Chrobák, L. Ondrejov.

2. Kresba rozprávkovej postavy

Žiaci na hodine literatúry alebo výtvarnej výchovy nakreslia rozprávkové postavy z knihy Malý princ – Malého princa, ružu, líšku, ovečku, letca...

3. Návšteva divadelného predstavenia Malý princ

Žiaci porovnávajú knižné a divadelné spracovanie, uvedú najpodstatnejšie rozdiely, môžu si urobiť záznam do Kultúrneho denníka.

4. Farebné klobúky

Žiaci si vyberajú klobúky podľa farby. Šesť mysliacich klobúkov je metóda kreatívneho myslenia, ktorú zaviedol Edward de Bono. Jej princípom je použitie šiestich rôznych uhlov pohľadu na jednu vec, šesť rôznych spôsobov uvažovania. Týchto šesť uhlov je symbolicky vyjadrených šiestimi farbami – biela, červená, žltá, čierna, zelená a modrá. Žiaci sa dozvedia viac o svojej povahe. Metodika: <http://skolskyservis.teraz.sk/zakladne-skoly/sest-mysliacich-klobukov-zs-metodika/1893-clanok.html>





Dievčenský román

OBSAH:

epické dielo, román, dievčenský román

CIEL:

ŽIAK VIE:

- vymenovať základné znaky epického diela,
- rozlíšiť hlavné a vedľajšie postavy,
- charakterizovať dievčenskú hrdinku,
- uviesť názvy troch kníh, kde je hlavnou hrdinkou Anna Shirleyová,
- prerozprávať stručne obsah ukážky,
- charakterizovať román a dievčenský román,
- vyhľadať v texte trópy a pomenovať ich.

Anna zo Zeleného domu

1

Odpoveď:

Hlavné postavy: Anna, Marilla

Vedľajšie postavy: Diana, podomový obchodník, Josie Pyeová, pani Allanová, slečna Stacyová, pani Lyndová

Žiaci spoločne nahlas čítajú ukážku a potom samostatne riešia úlohy.

2

Odpoveď:

ryšavé vlasy, biela pleť s pehami, romantická povaha, chudobná sirota, výborná žiačka

3

Odpoveď:

Podomový obchodník. Nechcela ich mať ryšavé, hanbila sa za ne. Zelené. Načierno.

4

Odpoveď:

b



5

Odpoveď:

Tabuľku na písanie rozbila na Gilbertovej hlave, lebo sa jej posmieval, že je ryšavka. Neúmyselne opila Dianu, keď jej naliala namiesto muštu víno. Do torty dala namiesto vanilkového cukru masť. Do pudingu, ktorý chcela servírovať, jej spadla myš.

Okrem ukážky z učebnice prečítame žiakom aj iné kapitoly z knihy, kde sú uvedené ďalšie veselé príhody, ktoré Anna zažila.



6

Odpoveď:

srdce mi pukne – metafora, najnešťastnejšie dievča na ostrove – epiteton, stužka – zdobnenina, vyzera ako strašiac – prirovnávanie



7

Odpoveď:

áno, nie, áno, áno, nie



8

Odpoveď:

Lucy Maud Montgomeryová – Anna v Redmonde, Klára Jarunková – Jediná, Jana Šrámková – Biela stužka v твоjich vlasoch

Neznáme informácie môžu žiaci vyhľadávať pomocou internetu alebo Encyklopédie slovenských spisovateľov.



9

Odpoveď:

kreatívna úloha



Doplňujúce úlohy:

1. Dievčenská hrdinka – môj vzor

Dievčatá si pomocou internetu pripravujú referát o hlavnej hrdinke nejakého románu, napr. Anne Shirleyovej. Opíšu jej vzhľad a pokúsia sa čo najvernejšie charakterizovať jej povahu.

2. Môj najveselší zážitok (sloh)

Každému sa už niekedy v živote niečo nepodarilo. Opíšte veselú príhodu z vášho života, šibalstvo, ktoré ste urobili, a jeho následky.

3. Autoportrét/karikatúra

Žiaci sa na hodine literatúry alebo výtvarnej výchovy snažia zachytiť čo najpresnejšie svoju podobu. Prípadne namiesto autoportrétu môžu nakresliť vlastnú karikatúru (karikatúru spolužiaka). Pomôcky: výkres, uhlíky, zrkadlo.

4. Diskusia

Je dievčenský román určený len pre dievčatá? Žiaci vyjadrujú v diskusii svoje názory.





Dobrodružná literatúra

OBSAH:

román, dobrodružný román, historický román, historicko-dobrodružný román

CIEL:

ŽIAK VIE:

- priradiť k ukážke autora,
- rozlíšiť hlavné a vedľajšie postavy,
- zostaviť stručnú osnovu deja v bodoch,
- prerozprávať stručne obsah ukážky,
- charakterizovať dobrodružný, historický a historicko-dobrodružný román.

PRÁCA S ÚLOHAMI:

Čierne koráby

1

Odpoveď:

a) Jantár. b) Na miesto, odkiaľ pochádza jantár. c) Terteus. d) Z Kréty. e) Bielovlasý.

Žiaci spoločne nahlas čítajú ukážku a samostatne riešia úlohy.



2

Odpoveď:

obilie za medené meče, ozdoby pre ženy, hroty na šípy a oštep, otroka alebo dobytok za jantár



3

Odpoveď:

Perilavos na pobreží vo vode, bola veľká ako päť dospelého muža.



4

Odpoveď:

nie, áno, nie, áno



5

Odpoveď:

Vyznačuje sa príbehovosťou a dramatickosťou. Má poznávaciu hodnotu. Má pútavý dej. Opisované situácie sú dramatické a nebezpečné.

Žiak vie určiť hlavné znaky dobrodružnej literatúry.

➔ Opakovanie – test

Odpoveď:

1. **b**
2. **c**
3. **d**
4. **c**
5. **b**

6. *Odpoveď:*

Lebo obsahuje nadčasové poslanstvo. Mark Osborne. V októbri 2015.

Tvrdenia: nie, áno, áno, nie

Hlavné postavy: osamelé dievčatko a starý sused – letec

Doplňujúce úlohy:



1. Moja obľúbená kniha

Chlapci si prinesú do školy dobrodružný román, ktorý prečítali, a stručne o ňom porozprávajú. Ich cieľom je vzbudiť u ostatných žiakov záujem o prečítanie knihy.

2. Šperky

Dievčatá prinesú prstene, náušnice, prívesky, kde je nejaký kameň. Budeme porovnávať ich farbu a čírosť. Urobíme si výstavu šperkov. Môžu poslúžiť ako predloha na výtvarnú výchovu.



Vedecko-fantastická literatúra; Denník

OBSAH:

vedecko-fantastická literatúra, science-fiction, zakladateľ sci-fi literatúry, žánre vedecko-fantastickej literatúry, denník, znaky denníka

CIEL:

ŽIAK VIE:

- definovať pojmy vedecko-fantastická literatúra a denník,
- vymenovať znaky vedecko-fantastickej literatúry a denníka,
- vymenovať autorov vedecko-fantastickej a denníkovej literatúry,
- začleniť text do druhu literatúry podľa jeho znakov.

PRÁCA S ÚLOHAMI:

Cesta na Mesiac

1

Odpoveď:

science-fiction, Julesa Verna, o vede a technike, budúcnosti, romány

Úloha je zameraná na teóriu literatúry.

Žiak vie dielo zaradiť do literárneho druhu, žánru. Vie doplniť slová do definícií vedecko-fantastickej literatúry.



2

Odpoveď:

1. decembra; 22:46:40; Stone's Hill, Florida; Columbiada; Michel Ardan, Barbicane, Nicholl



3

Odpoveď:

každú štvrt hodinu, päť miliónov, jeden bol Francúz, dvadsiatich míľ, k africkému pobrežiu

Pred vypracovaním úloh žiaci zreprodukujú prečítaný text. Úlohy č. 2 a 3 sú zamerané na čitateľskú gramotnosť.

Žiak vie čítať s porozumením, pozná základné informácie z textu, vie opraviť nesprávnu informáciu.



4

Odpoveď:

20.7.1969; 21.7.1969; 102 hod. 42 min. 42 s; Orol (Eagle), Neil Armstrong

Pred vypracovaním úlohy upozorní učiteľ na chybu v učebnici na str. 65, kde je nesprávny údaj o prvom kontakte človeka s povrchom Mesiaca.



5

Odpoveď:

c

Úloha je zameraná na teóriu literatúry, na kritické myslenie.



6

Odpoveď:

b, a

Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť a na rozvoj slovnej zásoby.

Žiak podľa kontextu rozumie vybraným slovám a pozná ich synonymá.



7

Odpoveď:

samostatná úloha, napríklad:

Umelecké jazykové prostriedky: Planina sa zježila. Yankee Doodle sa vznášala ako dunivá búrka. Mesiac putoval po priehľadnej, čistej oblohe.

Výrazy z oblasti vedy a techniky: teleskopy, triédre, elektrická iskra

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením a na teóriu literatúry.

Žiak vie v texte vyhľadať umelecké jazykové prostriedky a výrazy v oblasti vedy a techniky.



8

Odpoveď:

samostatná tvorivá úloha, vhodná ako domáca úloha



E. T. mimozemšťan

1

Odpoveď:

Michael, Elliot, Gertie

Z angličtiny: E – Extra, T – Terrestrial = mimozemský

Aby sa mohol spojiť s obyvateľmi na svojej planéte



2

Odpoveď:

gramofón, vešiak, drôty, videošlabikár**3**

Odpoveď:

sploštená hlava, tenké dlhé nohy, slonie uši, vráskavá koža

Pred vypracovaním úloh žiaci zreprodukurujú prečítaný text. Úlohy č. 1, 2, 3 sú zamerané na čítanie s porozumením.

Žiak vie čítať s porozumením, vie vyhľadať v texte potrebné informácie.

**4**

Odpoveď:

slangové slová; spisovné: videošlabikár, ukradnúť

Žiak najprv odborne pomenuje slová videák a potiahuť. V druhej časti úlohy napíše k daným slovám ekvivalenty a použije ich vo vetách.

**5**

Odpoveď:

kozmos, univerzum

Úlohy č. 4, 5 sú zamerané na rozvoj slovnej zásoby.

Žiak rozlišuje slangové a spisovné slová, pozná význam slov a vie k nim vytvoriť synonymá.

**6**

Odpoveď:

1. neprístožnosť, 2. platňa, 3. vešiak, 4. pozemšťan, 5. kumbál, 6. videošlabikár, 7. mechanik, 8. železiarstvo, 9. gramofón**Tajnička: SPIELBERG**

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením, prácu s textom.

Žiak vie v texte vyhľadať slová na vylúštenie tajničky.

**7**

Odpoveď:

samostatná tvorivá úloha; napr. chutnučký obedík, lámaný kameň, fúra dreva (naložený voz), kontakty v zozname telefónu

Úloha je zameraná na rozvoj slovnej zásoby.

Žiak rozumie vybraným slovám a vie ich použiť v inom význame.

**8**

Odpoveď:

a, e

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením a na teóriu literatúry.

Žiak vie vybrať správne tvrdenia.



Stopárov sprievodca galaxiou

1

Odpoveď:

1 – kontrolór cestovných lístkov, 2 – knižný cestovný sprievodca

Pred vypracovaním úlohy žiaci ústne zreprodukurujú prečítaný text. Úloha je zameraná na čítanie s porozumením a na rozvoj slovnej zásoby. Žiaci môžu použiť KSSJ.

Žiak rozumie vybraným slovám, vie ich vysvetliť.

**2**

Odpoveď:

pracovná loď, elektronická kniha, terénny výskum, dentراسijský kuchár, medzihviezdny kontakt, stavebná flotila, modulovaný hlas, pahlný pučivál, altaírsky dolár**3**

Odpoveď:

c, a, b

Úlohy č. 2, 3 sú zamerané na čítanie s porozumením, na prácu s textom.

Žiak vie čítať s porozumením, vie vyhľadávať informácie v texte.

**4**

Odpoveď:

**potrpia si na prehnané uplatňovanie predpisov, nariadení...
synonymá: administratívny, kancelársky, úradnícky...**

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením.

Žiak vie vysvetliť vybraný pojem.

**5**

Odpoveď:

samostatná úloha (smartfóny, tablety... – vyhľadávače)

Úloha je zameraná na obrazotvornosť žiakov.

**6**

Odpoveď:

a, c

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením a na teóriu literatúry.

Žiak vie posúdiť pravdivosť tvrdení o diele.



7

Odpoveď:

samostatná tvorivá úloha

Úloha je zameraná na rozvoj tvorivosti žiakov.



Osudy a cesty grófa Mórica Augusta Beňovského

1

Odpoveď:

odhodlaný, obetavý, rozhodný, odvážny, starostlivý, ochotný



2

Odpoveď:



Problém:	Riešenie:
nedostatok jedla	Dal uvariť a na veľrybom oleji pripraviť bobrie kožušiny.
nedostatok pitnej vody	Polovicu vody nechal odložiť pre nemocných a polovicu rozdeliť. Sám si nenechal ani kvapku.

3

Odpoveď:



	Pravda	Nepravda	Nespomína sa
a)		✓	
b)			✓
c)	✓		
d)		✓	
e)	✓		
f)		✓	

Úlohy č. 1, 2, 3 sú zamerané na čítanie s porozumením, čitateľskú gramotnosť. Pred ich vypracovaním žiaci prerozprávajú obsah textu.

Žiak vie na základe prečítaného textu charakterizovať hlavného hrdinu, vie určiť konflikt diela a posúdiť pravdivosť tvrdení o téme diela.

4

Odpoveď:

samostatná tvorivá úloha

Úloha je zameraná na prácu s textom.

Žiak vie zmeniť nepriamu reč na priamu.



5

Odpoveď:

a

Úloha je zameraná na teóriu literatúry.

Žiak vie prečítaný text priradiť k žánru.



6

Odpoveď:

1. Kuznecov, 2. Chrustiev, 3. voda, 4. sťažeň, 5. Nestor

Tajnička: VIVAT

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením.

Žiak vie podľa zadania vyhľadať v texte slová, ktoré sú potrebné na vylúštenie tajničky.



7

Odpoveď:

samostatná tvorivá úloha

Žiak rozumie textu a vie sformulovať otázky pre hlavnú postavu.



Tajný denník 13 a polročného Adriana Molla

1

Odpoveď:

a – Pandora, b – pán Lucas, c – Nigel, d – Barry Kent, e – slečna Elfová, f – pani Fossingtonová-Gorová



2

Odpoveď:

Adrian si objavil na tvári fúzy.

Starý otec mu dal k narodeninám iba jednu libru – bolo to myslené ironicky.

Dar bol hodnotný – asi mali výčitky svedomia za to, že spolu ušli.

Bál sa, že otec spácha samovraždu.

Úlohy č. 1, 2 sú zamerané na čítanie s porozumením. Pred ich vypracovaním žiaci ústne zreprodukovujú prečítaný úryvok.

Žiak pozná postavy v diele, vie odpovedať na otázky týkajúce sa témy diela.



3

Odpoveď:

b, d, g



4

Odpoveď:

1 – Deň bláznov, 2 – Narodeniny, 3 – Úspech na zemepise, 4 – Nakupovanie, 5 – Návšteva starej mamy, 6 – Pohľadnica od mamy, 7 – Mamin telefonát, 8 – Telocvik, 9 – Chlapský rozhovor

Úlohy č. 3, 4 sú zamerané na čitateľskú gramotnosť.

Žiak vie posúdiť pravdivosť výrokov o téme diela, vie usporiadať udalosti podľa časovej následnosti.



5

Odpoveď:

b

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením a na teóriu literatúry.

Žiak vie vylúčiť nesprávne tvrdenie o diele.



6

Odpoveď:

futbalová lopta, poisťovák, nádherné ozdobné písmo, samoška, vyberavejší zákazník, marska

Úloha je zameraná na teóriu literatúry a na čítanie s porozumením.

Žiak rozlišuje spisovné, hovorové a slangové výrazy.



7

Odpoveď:

samostatná tvorivá úloha

Žiak rozumie prečítanému textu a vie naň tvorivo reagovať.



Denníky Georgie Nicolsonovej

1

Odpoveď:

Georgiina kamarátka, otcovo auto, penzión, časopis, kocúr

Zapísané udalosti sú z troch dní.

Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť. Pred jej vypracovaním žiaci prerozprávajú prečítaný úryvok.

Žiak pozná postavy a veci z diela. Podľa časových informácií určí počet dní, počas ktorých sa udalosti odohrávajú.



2

Odpoveď:

**Doma: Musela ísť bokom po schodoch, útok kocúra – zničené legíny.
Cestou na párty: Nevošla sa do auta, musela ísť peši popri aute.
Na párty: Zhadzovala veci, musela si sadnúť, chlapci o ňu nejavili záujem.**



3

Odpoveď:

c, b



4

Odpoveď:

**a) bola na dovolenke s rodičmi pri Loch Lomonde.
b) zaspala nad knihou.
c) chodí s dievčaťom s veľkými ušami.
d) sa jej páčil chlapec, ktorý tam pracoval.**



Úlohy č. 2 – 4 sú zamerané na čítanie s porozumením.

Žiak vie identifikovať konflikty v diele, vie v prečítanom diele vyhľadať potrebné informácie.

5

Odpoveď:

kamoška, masakrovať sveter, prihoretá baba, desina, mať na háku

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením a na pozornosť.

Žiak pozná slangové výrazy a vie ich identifikovať v texte.



➔ Opakovanie – test

Odpovede:

1. **b**
2. **d**
3. **a**
4. **d**
5. **c**
6. **d**
7. **a**
8. **c**
9. **c, d**
10. **c**

Doplňujúce úlohy:

1. Triedny denník

Aspoň dva týždne si vedte triedny denník. Písať doň môže ktokoľvek zo spolužiakov. Po určenom čase si ho spolu prečítajte a diskutujte o zapísaných udalostiach.

2. Poster

Rozdelte sa do skupín a zozbierajte informácie o Móricovi Augustovi Beňovskom. Urobte postery o jeho živote. Porovnajme svoje postery a určte, ktorý priniesol najpútavejšie informácie o tejto historickej postave.

3. Mimozemšťan

Vytvorte si spoločne vlastného mimozemšťana, ktorý vám bude pripomínať, že ste sa učili o vedecko-fantastickej literatúre. Nakreslite ho na veľký papier tak, že každý z vás nakreslí jednu časť jeho tela či nejakú jeho vec. Vyžrebujte si poradie, podľa ktorého budete kresliť.

4. Tlačová konferencia

Zahrajte sa na tlačovú konferenciu o prvom lete človeka na Mesiac. Niektorí z vás budú kozmonauti, ostatní budú novinári. Snažte sa kľásť otázky, ktoré mohli skutočne odznieť od profesionálnych novinárov.



Vedecko-populárna literatúra

OBSAH:

vedecko-populárna literatúra, umelecká a vecná literatúra

CIEL:

ŽIAK VIE:

- priradiť k ukážke autora,
- vyhľadať kľúčové informácie v texte,
- porovnať umeleckú a vecnú literatúru,
- vysvetliť pojem vedecko-populárna literatúra,
- uviesť príklady na slová/slovné spojenia prevzaté z gréčtiny, od Sumerov a od Hurónov a vysvetliť ich význam,
- stručne v bodoch na základe poznatkov z dejepisu zhrnúť prínos solúnskych bratov.

PRÁCA S ÚLOHAMI:

Zvolenská stolica

1

Odpoveď:

veľká ozdoba Uhorska, najslávnejší a najdokonalejší polyhistor, histogram uhorského kráľovstva vynikal v histórii a geografii písal v latinčine, nemčine, maďarčine a biblickej češtine

Hlasné spoločné čítanie.



2

Odpoveď:

chovom dobytka, na severe predovšetkým chovom oviec

3

Odpoveď:

z mlieka a syra

Úloha je zameraná na čítanie s porozumením a prácu s textom.

4

Odpoveď:

1, 3, 2, 5, 4

Žiaci riešia úlohu po prečítaní ukážky. Pracujú s textom, vyhľadávajú a zoradujú potrebné informácie.

5

Odpoveď:

pitie alkoholu; bitky; syriť, spôsobovať zrážanie; žart, šibalstvo

Žiaci pracujú so slovníkmi (KSSJ, SSJ) alebo internetovými lexikografickými príručkami.

6

Odpoveď:

1. Bača stojí na čele skupiny pastierov, má na starosti časté prehliadky stáda, dohliada na kľaganie mlieka, tlačenie syra, rozhoduje o strihaní oviec a patrí mu starosť o choré ovce. Je stálym strážcom salaša. Má byť starší a svojimi znalosťami má prevyšovať všetkých.

2. KSSJ: Hlavný pastier oviec, gazda na salaši.

Žiaci pracujú so slovníkom KSSJ (SSJ) a s učebnicou literatúry.

Konštantín a Metod

1

Odpoveď:

zo Solúna, Gréci a Slovania, Lev, nevieme

Vyučovaciu hodinu začneme diskusiou so žiakmi (názov nášho súčasného jazyka a písma, slovanská jazyková rodina, Slovania, solúnski bratia). Spoločne si nahlas prečítame ukážku a žiaci môžu ústne odpovedať na otázky.

2

Odpoveď:

Konštantín – narodil sa v roku 836, najmladší zo 7 súrodencov, navštevoval cisársku dvorskú vysokú školu.

Metod – bol od Konštantína starší asi o 10 rokov, praktickejšie založený, študoval právo, stal sa správcom župy v Macedónii, prvý arcibiskup Slovanov.



3

Odpoveď:

a, c

Úloha je zameraná na rozvíjanie čitateľskej gramotnosti.



4

Odpoveď:

Konštantín v Ríme ochorel a krátko pred smrťou v kláštore prijal reholné meno Cyril.

Žiaci vyhľadávajú informácie na internete.



5

Odpoveď:

Velkej Moravy, Michal III., Rastislava, slovanskom, hlaholiku, arcibiskupom

Úloha si vyžaduje kontrolu učiteľom.



6

Odpoveď:

z gréčtiny, (stratég – správca, drungarius – zástupca stratéga, archont – správca župy)

Žiaci vyhľadávajú neznáme slová v SCS alebo pomocou elektronických lexikálnych príručiek. Úloha si vyžaduje kontrolu učiteľom.



7

Odpoveď:

nie, nie, áno, áno



Slová, slová, slová...

1

Odpoveď:

Vojtech Zamarovský; sumerská; bubny, harfa a lýra; príslovia

Spoločne čítanie.



2

Odpoveď:

slovo



3

Odpoveď:

harfa – veľký strunový brnkací hudobný nástroj trojuholníkového tvaru
sumerské hymny – najstaršie literárne pamiatky z oblasti Mezopotámie napísané na hlinených tabulkách
gotika – umelecký sloh v stredoveku charakterizovaný v staviteľstve lomenými oblúkmi
stenograf – rýchlopisec
paralela – obdoba, podobnosť, analógia

Úloha si vyžaduje kontrolu učiteľom.



4

Odpoveď:

2, 1, 5, 3, 4

Pri riešení úlohy žiaci môžu používať učebnicu alebo internet.



5

Odpoveď:

**Ešte líšku nechytí, už jej robí obojok. – Ešte vlka nezabili, už na jeho kožu pili.
Keď som unikol divému býku, poklala ma divá krava. – Čo komu súdené, to ho neminie.
K dobre oblečenému človeku každý má úctu. – Šaty robia človeka.**



6

Odpoveď:

mať obe ruky lavé, mať deravé ruky, všetko mu padá z rúk, čo jednou rukou buduje, to druhou kazí...

Žiaci môžu používať Malý frazeologický slovník alebo internet.



Slová z hlbín dávnych vekov

1

Odpoveď:

Jacques Cartier; v Pensylvánii, Ohio, New Yorku

Žiaci si spoločne prečítajú úkážku.



2

Odpoveď:

b, c

3

Odpoveď:

áno, nie, nie, nie

Úloha je zameraná na rozvoj čitateľskej gramotnosti.

4

Odpoveď:

Šalamún prikázal priniesť meč a rozťaf dieťa. Pravá matka sa dieťaťa radšej zriekla, aby mu zachránila život. Šalamún ho prisúdil jej. Rozsudok bol správny.

Po vyhľadaní odpovede v texte nasleduje diskusia so Žiakmi.

5

Odpoveď:

je; v Izraeli v 10. stor. pred n. l.; spravodlivosti a múdrosti

Doplňujúce úlohy:

1. Referát

Žiaci si pripravujú krátky referát o Matejovi Belovi, v ktorom použijú a vysvetlia pojem polyhistor.

2. Slovenskí učitelia

Prostredníctvom internetu žiaci vyhľadajú mená ďalších slovenských učencov 18. – 19. stor.

3. Vlastné meno v hlaholike

Žiaci zapíšu svoje meno v hlaholike. Hlaholiku môžeme žiakom premietnuť na plátno, prípadne si urobiť nácvik písania jednotlivých písmen na interaktívnej tabuli pomocou nástroja pero. Je vhodné porovnať hlaholiku a cyriliku, umožniť žiakom vyhľadať o týchto grafických sústavách ďalšie informácie na internete.

4. Google prekladač

Žiaci porovnávajú jednoduché frázy v 3 – 4 slovanských jazykoch (napr. Dobrý deň. Ako sa máte? Koľko je hodín? a pod.)

5. Príslovia prevzaté z iných kultúr

Na internete žiaci vyhľadajú ďalšie grécke, sumerské, egyptské, hurónske príslovia.

6. Biblia

Na hodine náboženskej výchovy alebo literatúry si žiaci prečítajú z Biblie texty o Šalamúnovi.



Literatúra faktu

OBSAH:
literatúra faktu

CIEL:

ŽIAK VIE:

- priradiť k ukážke autora,
- vyhľadať fakty v texte,
- porovnať umeleckú a vecnú literatúru,
- vysvetliť pojem literatúra faktu,
- nakresliť pojmovú mapu.

PRÁCA S ÚLOHAMI:

Všetko sa skladá z atómov

1

Odpoveď:

Anaxagoras, Aristoteles, Demokritos, Empedokles

Žiaci pracujú s ukážkou.

2

Odpoveď:

Empedokles – 4 pralátky: oheň, voda, zem, vzduch; Anaxagoras – počet prvkov je nekonečný; Demokritos – najmenšie časti sú „kocky“ (atómy), ktoré sú ďalej nedeliteľné

3

Odpoveď:

Demokritova teória

4

Odpoveď:

Fyzika – základná stavebná častica všetkých látok, skladá sa z jadra a obalu. Atómové jadro sa skladá z protónov a neutrónov. KSSJ – najmenšia časť chemického prvku schopná vstúpiť do chemickej reakcie.

Žiaci vychádzajú z vedomostí z fyziky, prípadne si pomáhajú vyhľadávaním informácií o atómovch na internete.

Práca vo dvojiciach – jeden z dvojice pracuje so slovníkom, druhý s internetom.



5

Odpoveď:

áno, nie, áno, áno

Úloha je zameraná na rozvíjanie čitateľskej gramotnosti.



6

Odpoveď:

literatúra faktu



Zomrel dva razy

1

Odpoveď:

Alexandrovi Petrovičovi (Sándorovi Petöfimu); Sándor Petöfi; slovenské – starí rodičia aj rodičia boli Slováci; pre Petöfiho aj Ludovíta Štúra

Vyučovaciu hodinu začneme rozhovorom so žiakmi na tému: Kto je váš obľúbený slovenský básnik? Poznáte básnika Alexandra Petroviča? Potom spoločne nahlas čítame text z učebnice.



2

Odpoveď:

Socha bola odhalená v Bratislave v Medickej záhrade. Otec: Štefan Petrovič, matka: Mária Hruzová. Študoval v Pešti, v Aszode. Dostal sa do Ruska, do dediny Barguzin. Slovenská: Alexander Petrovič, maďarská: Sándor Petöfi, ruská: Alexander Stepanovič Petrovič.

Tiché čítanie. Úloha je zameraná na prácu s textom – vyhľadávanie informácií.



3

Odpoveď:

Ludovít Štúr, Lajos Kossuth



4

Odpoveď:

básnik, dobrý rečník, maďarský vlastenec, revolucionár, vojak



5

Odpoveď:

retiazka, krížik, sopliáčik, ocinko



6

Odpoveď:

**Človek sa má posudzovať len podľa jeho správania, nie podľa oblečenia.
Generál Bem: Uniforma je obraz vojaka.**

Po vyriešení úlohy nasleduje diskusia so žiakmi, aký je ich názor na tvrdenie, že „šaty robia človeka“.



7

Odpoveď:

tvorivá úloha

Po vyriešení úlohy nasleduje diskusia.



Premožiteľ neviditeľných dravcov

1

Odpoveď:

francúzsky lekár a vedec; proti besnote; Joseph Meister

Ukážku si prečítame spoločne nahlas.



2

Odpoveď:

Grancher a Vulpian



3

Odpoveď:

Joseph bol deväťročný chlapec, zvedavý, mal rád zvieratá, statočný, utrpel 14 zranení na ruke a nohách, po uzdravení sa vyučil za pekára, stal sa vrátnikom v Pasteurovom ústave v Paríži, po vpáde nemeckých vojsk sa zastrelil.



4

Odpoveď:

vzrušenie, duševná skleslosť, človek zošalie



5

Odpoveď:

1. Majiteľ psa vám povinne nadiktuje svoje osobné údaje.
2. Ihneď sa s ním a psom dostavíte na aktuálne vyšetrenie k veterinárovi. Zápis z vyšetrenia zoberiete so sebou. Všetky náklady u zverolekára hradí majiteľ psa. Keď odmietne vyšetrenie psa, hradí aj prípadnú liečbu uhryznutého.
3. Zoberiete uhryznutého na pohotovosť alebo traumatológiu – urgentný príjem, kde ho ošetrí a vystavia zápis z vyšetrenia.
4. Oba zápisy donesiete na infekčné oddelenie.
5. Majiteľ psa príde so psom k veterinárovi ešte na piaty a štrnásty deň po uhryznutí a zápisy z vyšetrení opäť doručí na infekčné oddelenie.

Žiaci vyhľadajú informácie na internete. Potom ich nahlas prezentujú pred kolektívom triedy. Učiteľ na záver zhrnie jednotlivé kroky.

**6**

Odpoveď:

Zomrel vo veku 64 rokov, zastrelil sa v r. 1940, keď do Paríža vtrhli nemecké vojská.

Žiaci vyhľadajú potrebnú informáciu prostredníctvom internetu.



➔ Opakovanie – test

Odpovede:

1. a
2. a
3. c
4. b
5. a
6. a, b, d
7. d
8. b
9. a
10. c

Doplňujúce úlohy:

1. Referát

Žiaci si pripraví referát/prezentáciu o Louisovi Pasteurovi/Sándorovi Petőfim.

2. Internet

Žiaci vyhľadajú na internete mená ďalších známych lekárov, ktorí vynasli účinný liek.

3. Pojmová mapa

Žiaci si nespraví do zošita klasické poznámky, ale nakreslí pojmovú mapu, napr. z učiva o slovných druhoch alebo vetných členoch.

4. Odborné slová

V ľubovoľnej učebnici žiaci vyhľadajú vecný text a vypíšu z neho aspoň 5 termínov (napr. učebnica fyziky, chémie, biológie...).



Opakovanie učiva z 8. ročníka

OBSAH:

ľudová, pololudová a umelá poézia, denník, román, lyrická báseň, rým, trópy, hlavné postavy a autori diel, literatúra faktu, polyhistor, solúnski bratia

CIEĽ:

Upevniť si vedomosti z 8. ročníka.

ŽIAK VIE:

- určiť literárnu formu a literárny druh prečítaných diel,
- charakterizovať žánre: román, literatúra faktu, lyrická báseň, denník,
- priradiť k dielu autora a postavy, ktoré v ňom vystupujú,
- pomenovať umelecké jazykové prostriedky,
- určiť rým v básni a jeho schému,
- poznať fakty z veľkomoravského obdobia.

PRÁCA S ÚLOHAMÍ:

1

Odpoveď:

ľudové: Červené jablčko, Láska, bože, láska
pololudové – Sivé oči, sivé, jako tá mrákava
umelé – Slávy dcéra, Marína, Pieseň piesní

Učiteľ začne úlohu krátkym zopakovaním poézie a jej rozdelením. Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o poézii a piesňach.

Žiak vie zaradiť piesne k ľudovým, pololudovým a umelým.

2

Odpoveď:

B, C, D, A

Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o dôležitých dielach a ich autoroch, ktoré sa nachádzajú v učebnici.

Žiak vie priradiť názov diela k autorovi.



3

Odpoveď:

denník, historický román, lyrická báseň

Román je žáner veľkej epiky, ktorý sa vyznačuje veľkou variabilitou kompozície a štýlu. Medzi základné vlastnosti románu sa radia: zobrazovanie človeka v komplikovaných spoločenských situáciách, výskyt viacerých postáv a zložitých vzťahov medzi nimi, boj protichodných síl atď.

Úlohu začne učiteľ krátkou diskusiou o žánroch, ktoré žiaci preberali v 8. ročníku. Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o žánroch z 8. ročníka. V prvej časti úlohy dopĺňajú iba názvy žánrov, v druhej časti napíšu celú definíciu žánru.

Žiak vie podľa znakov uviesť žáner, vie vytvoriť a vysvetliť definíciu románu.



4

Odpoveď:

podolia, polia, vodu, rodu; združený rým – aabb; Samo Chalupka – Mor ho!

Učiteľ začne úlohu krátkym zopakovaním vedomostí o básni Mor ho!. Pozornosť žiakov upriami najmä na dej, hlavného hrdinu, vonkajšiu kompozíciu a rým básne. Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť aj na teóriu literatúry.

Žiak vie vysvetliť pojmy verš, strofa, rým, rytmus v súvislosti s umeleckou rečou viazanou, vie určiť slová v básni, ktoré sa rýmujú.



5

Odpoveď:

Pozdrav – nie je to modlitba, ostatné básne sú modlitby.

Zomrel dva razy – je to literatúra faktu, ostatné diela sú vedecko-populárna literatúra.

Malý princ – je to próza, ostatné diela sú poetické.

Červené jablčko – je to ľudová pieseň, ostatné diela sú umelé.

Perilavos – vystupoval v diele Čierne koráby, ostatné postavy sú z diela Všetko sa skladá z atómov.

Úloha je zameraná na rozvoj kritického myslenia.

Žiak vie vyhľadať súvislosti medzi pojmami, vie vylúčiť nesúvisiaci pojem.



6

Odpoveď:

Červené jablčko, Sivé oči, sivé, jako tá mrákava, Tri gaštanové kone, Anna zo Zeleného domu, Čierne koráby

Žiak vie uviesť všetky diela, v ktorých názve je ukrytá farba.



7

Odpoveď:

možno mi..., / možno mi... - anafora, hlavička – zdobenina, planina sa zježila barakmi – metafora, líca stáby krížalky granátového jablka – prirovnanie, láska sedí pri kolíske – personifikácia

Úloha je zameraná na literárnu teóriu, na upevnenie vedomostí o umeleckých prostriedkoch.

Žiak vie určiť vybrané jazykové prostriedky.



8

Odpoveď:

Exupéryho modlitba, Čierne koráby, Zvolenská stolica, Tajný denník 13 a polročného Adriana Molla

Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť a pozornosť žiakov.

Žiak vie opraviť chyby v názvoch prečítaných diel.



9

Odpoveď:

Ežo Vlkolinský, Gábor Vlkolinský, Letorosty, Poludienok, Hájnikova žena



10

Odpoveď:

d

Žiak vie vyhľadať nesprávne uvedené dielo.



11

Odpoveď:

Arthur Dent – Stopárov sprievodca galaxiou, Elliot – E.T. mimozemšťan, Marilla – Anna zo Zeleného domu, Vidvojos – Čierne koráby

Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí o hlavných postavách a dielach.

Žiak vie priradiť postavy k dielam, v ktorých vystupujú.



12

Odpoveď:

Zomrel dva razy – Laco Zrubec, Všetko sa skladá z atómov – Erik Newth, Premožiteľ neviditeľných dravcov – František Gel

Úloha je zameraná na teóriu literatúry.

Žiak pozná diela literatúry faktu, pozná autorov týchto diel.



13

Odpoveď:

x x ✓ ✓ ✓

Úloha je zameraná na čitateľskú gramotnosť. Úlohou žiakov je posúdiť správnosť výrokov, ktoré sa týkajú rôznych diel literatúry 8. ročníka.



14

Odpoveď:

Slávy dcéra – lyrika, poézia; Rastislav – epika, poézia; Denníky Georgie Nicolsonovej – epika, próza; Vyznanie – lyrika, poézia

Úloha je zameraná na upevnenie vedomostí z literárnej teórie.

Žiak vie určiť literárnu formu a literárny druh vybraných diel.



15

Odpoveď:

d, Historicko-zemepisná vedomosť o súvekom Uhorsku

Žiak vie meno autora diela Historicko-zemepisná vedomosť o súvekom Uhorsku.



16

Odpoveď:

v roku 863, zo Solúna, Lev

